

Toruński Anioł

Toruń pod opieką anioła

Anioł jest elementem wyróżniającym herb Torunia spośród znaków heraldycznych innych polskich miast. Sylwetka anioła pojawiła się w toruńskim herbie po zakończeniu wojny trzynastoletniej w XV wieku i przetrwała do naszych czasów. Dzięki temu anioł jest jednym z najważniejszych symboli Torunia.

Postać anioła nie była wykorzystywana w toruńskich znakach miejskich od początków miasta, to jest od momentu założenia Torunia przez Krzyżaków w 1233 r. Najstarsza, inspirowana obecnością w mieście Krzyżaków, pieczęć toruńska (nazywaną Maryjną, z Madonną lub wielką) przedstawiała dwie okrągłe baszty z bramą pośrodku. W łuku bramy na tronie siedziała Matka Boska z Dzieciątkiem. Madonna z pieczęci była ubrana w welon, na głowie miała koronę z trzech lilii, a na piersiach zawieszony medalion. Pieczęć ta służyła do oznaczania ważnych dokumentów. Jej odcisk znalazł się np. na słynnym traktacie pokojowym zawartym w Toruniu w 1411 r. po bitwie grunwaldzkiej, ale również na dokumencie potwierdzającym przyłączenie się Torunia do Związku Pruskiego w 1440 r. Ostatni raz użyto jej jednak w XX wieku - opieczetowano nią dokument nadania marszałkowi Edwardowi Rydzowi-Śmigłemu honorowego obywatelstwa Torunia.

Administracyjne związki z Krzyżakami Toruń zerwał w 1454 r. Oddanie hołdu przez mieszczan ziemi chełmińskiej w Toruniu królowi Kazimierzowi Jagiellończykowi oznaczało faktyczną inkorporację miasta w granice Rzeczypospolitej. Inkorporacja i wojna trzynastoletnia, która po niej nastąpiła, zdecydowały o konieczności używania nowych znaków herbowych i pieczęci.

Pierwszy dokument z nową pieczęcią został wydany w Toruniu w styczniu 1470 r. Po raz pierwszy pojawił się na niej motyw anioła toruńskiego, podtrzymującego używaną wcześniej tarczę herbową, na której przedstawiano trzy miejskie baszty z uchyloną bramą pośrodku. Wprowadzenie anioła do herbu Torunia w kontekście długotrwałej i bardzo obciążającej dla miasta wojny tłumaczy się wolą

odwołania się mieszkańców do boskiej pomocy. Pod koniec XV wieku wprowadzono nową wersję pieczęci, na której toruński anioł zmienił nieco swoją pozycję: przedstawiono go w pozycji klęczącej i lekko pochylonej nad trzymaną przez niego tarczą. Anioł w tej wersji pieczęci znajdował się przez ponad 300 lat.

Anioł toruński pojawiał się również na pieczęciach Magistratu Miasta Głównego Torunia w okresie Księstwa Warszawskiego, a także w okresie rozbiorów w XIX wieku. Anioł pilnował miasta również w okresie dwudziestolecia międzywojennego. W 1936 r. minister spraw wewnętrznych zatwierdził herb Torunia, w którym „tarczę herbową trzyma klęczący anioł w szacie błękitnej ze skrzydłami srebrnymi. Włosy anioła czarne, twarz i ręce barwy naturalnej”. Anioł z toruńskiego herbu został jednak usunięty po II wojnie światowej. Na szczęście powrócił na swoje miejsce pod koniec grudnia 1991 r.

Dziś toruński anioł strzeże jak w przeszłości całego Torunia. Jego wizerunek obecny jest zwłaszcza na toruńskiej starówce. Znajduje się m.in. na szczycie budynku w Łuku Cezara, na fasadzie Dworu Artusa, nad bramą Ratusza Staromiejskiego czy w witrażu nad wejściem do głównego budynku Urzędu Miasta Torunia.

Czytaj też:

- [Mikołaj Kopernik](#) [1]
- [Toruński gotyk](#) [2]
- [Toruńskie pierniki](#) [3]
- [Uniwersytet Mikołaja Kopernika](#) [4]
- [Krzyżacy - założyciele Torunia](#) [5]
- [Toruński Flisak](#) [6]
- [Toruński anioł](#) [7]
- [Wiślana panorama Torunia](#) [8]

Odnosiniki:

- [1] <https://torun.pl/pl/node/911>
[2] <https://torun.pl/pl/node/910>
[3] <https://torun.pl/pl/node/909>
[4] <https://torun.pl/pl/node/839>
[5] <https://torun.pl/pl/node/908>
[6] <https://torun.pl/pl/node/907>
[7] <https://torun.pl/pl/node/906>
[8] <https://torun.pl/pl/node/905>